

DÜZENLEYİCİ VE DENETLEYİCİ KURUM OLARAK BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMU (BTK)

Arş. Gör. Mehmet Fatih GÜRKAN*

ÖZET

Bilgi çağının neden olduğu tartışmasız etki sebebiyle, bilgi teknolojileri ve iletişim, dünyada hızlı bir değişim ve gelişim sürecindedir. Teknoloji alanındaki büyük gelişmeler ve bilgi alışverişinin geçmişe oranla çok daha hızlı ve kolay olması bir çok alanda olduğu gibi bilgi teknolojileri ve iletişim alanında da değişikliklere öncülük etmiştir. Bunun sonucu olarak, bu değişimden etkilenen en önemli sektörlerin başında telekomünikasyon gelir. Bu çalışmada Türkiye'de telekomünikasyon sektörünü düzenleyen ve denetleyen, merkezi idareden bağımsız düzenleyici ve denetleyici kamu kurumu olarak faaliyet yürüten Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) incelenecektir.,

Telekomünikasyon Kurumunun 05.11.2008 tarihinde 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu ile ismi değiştirilmiş, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu adını almıştır. Bu Kanunla Kurumun niteliğinde, hukuksal yapısında, görev ve yetkisinde bir takım değişikliklere gidilmiştir. Bu çalışmada, söz konusu Kanun ışığında Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu incelenecektir.

* Selçuk Üniversitesi İdare Hukuku Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi
İletişim: mehmetfatihgurkan@gmail.com

Çalışmada Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu özele inilerek ele alınmıştır. Bu çalışmada Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun tanımı, özellikleri, görev ve yetkileri, kurumsal yapısı, hukuksal yapısı ve kararlarına karşı yargı denetimi incelenecektir.

Özellikle iletişimin denetlenmesi konusundaki son zamanlardaki hukuksal tartışmalar bu kurum üzerindeki dikkatleri arttırmıştır. Kurumla ilgili hukuki bir çalışmanın da olmaması, kurum üzerinde niteliksiz tartışmaları beraberinde getirmiştir. Yapılan bu çalışma, merkezi idareden bağımsız olan Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Düzenleyici ve Denetleyici Kurum Olarak Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, Düzenleyici ve Denetleyici Kurum, Bağımsız İdari Otorite, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, Telekomünikasyon Kurumu.

DEPARTMENT OF INFORMATION TECHNOLOGY AND COMMUNICATIONS AS A REGULATORY AND SUPERVISORY AUTHORITY

ABSTRACT

Because of the undisputable effect caused by the age of information; information Technologies and communication is in a rapid development and change process. Significant improvements in technology and easier and faster information exchange have led many changes in information technology and communication. As a result, telecommunication is one of the most important sectors being influenced. This study will analyse Information and Communication Technologies Authority (BTK) organizing and supervising the telecommunication sector in Turkey and working as an organizer and supervisor public corporation independent of central administration.

Telecommunication Institute's name was changed on 5.11.2008 due to the Electronic Communication Act no 5809 and became Information

and Communication Technologies Authority. This Act also made some changes in the quality, legal structure, duty and authorization of the institution. This study will analyse Information and Communication Technologies Authority within the scope of Act.

In this study, Information and Communication Technology Authority was studied based on a special subject. This study will focus on the definition of Information and Communication Technologies Authority as well as its features, duty and authorizations, corporate structure, legal structure and judicial review against its decisions.

Especially the recent legal discussions on the supervision of communication draw the attention on this institution. Therefore, that there is no legal work on the institution caused unqualified discussions on the institution. This study will ensure a better understanding of Information and Communication Technologies Authority independent of central administration.

Keywords: Information and Communication Technologies Authority as an Organizing and Supervising Institution, Organizing and Supervising Institution, Independent Administrative Authority, Information and Communication Technologies Authority.

A. GENEL OLARAK

Dünyada meydana gelen sosyal, ekonomik, teknolojik ve kültürel değişimler sonucunda devletlerin yüklendiği kamu hizmetleri artmış ve daha karmaşık hale gelmiştir. Küreselleşme olarak tabir edilen bu süreç sonucunda, insanların devletten beklediği hizmetin, niteliği ve niceliği artmış, devlet yönetiminde saydamlık ve hesap verilebilirlik daha çok zikredilir hale gelmiştir.

Son yıllarda gelişen teknoloji ile bazı kamu kurumlarının ve kamu hizmetlerinin klasik idari ve yargısal denetim yollarıyla denetlenmesinde ortaya çıkan sorunlar nedeniyle ve yürütme organının siyasi niteliği dolayısıyla tarafsızlığı konusundaki güvensizlik neticesinde, bazı alanlarda hukuk devletinin gerektirdiği adil ve tarafsız denetimin

sağlanması için "*Düzenleyici ve Denetleyici Kamu Kurumları*"¹ kurulmuştur².

Karşılaştırmalı idare hukukuna baktığımız zaman, özellikle ABD'de "*Independent Regulatory Agencies*" olarak isimlendirilen, yürütme ve yasama organından bağımsız kurumlarla karşılaşmaktayız. Bu kurumlar; hizmet alanıyla sınırlı kalmak şartıyla düzenleme ve denetim yapan, belli yaptırımlar uygulayabilen kurumlardır. ABD'de yasama ve yürütme organından bağımsız olan düzenleyici ve denetleyici kurumlar, Fransa'da yürütme organı içinde düzenlenmiş ve yürütme organının bir uzantısı olarak kabul edilmiştir³.

Radyo ve televizyon yayıncılığı, enerji, bankacılık, telekomünikasyon ve sermaye piyasaları gibi kritik, önemli alanlarda düzenleme, denetleme yapma ve yaptırım uygulama gibi yetkilerle donatılmış yargı ve yürütme organından bağımsız, yargı benzeri kamu kurumları "*Düzenleyici ve Denetleyici Kamu Kurumu*" olarak tanımlanabilir⁴.

¹ Bu konuda bazı yazarlar Düzenleyici ve Denetleyici Kurum yerine Bağımsız İdari Otorite veya Bağımsız İdari Kuruluşlar / Kurullar ifadesini kullanmıştır. Ender Ethem ATAY ve Zehra ODYAKMAZ Bağımsız İdari Otoriteler, Metin GÜNDAY ise; Bağımsız İdari Kurumlar ifadesini tercih etmektedir.

² AKYILMAZ Bahtiyar / SEZGİNER Murat / KAYA Cemil, **Türk İdare Hukuku**, B. 4, Ankara, 2013, s. 342; TAN, Turgut, **İdare Hukuku**, B. 2, Ankara, Eylül, 2013, s. 193-195; ZABUNOĞLU, Yahya Kazım, **İdare Hukuku**, C. I, Ankara, 2012, s. 283-285; GÖZÜBÜYÜK, A. Şeref / TAN, Turgut, **İdare Hukuku**, C. I, B. 9, Ankara, 2013, s. 312.

³ YILDIRIM Ramazan, **İdare Hukuku Dersleri I**, B. 4, Konya, 2012, s. 148.

⁴ NOHUTÇU Ahmet, **İdare Hukuku**, 6. B., Ankara, 2012, s. 243. Başka tanımlar için Bkz. ATAY Ender Ethem, "*Fransız İdare Hukukunda Bağımsız İdari Otoriteler (BİO'lar): Rekabet Konseyi*", **Rekabet Kurumu Perşembe Konferansları 6**, Ankara: Rekabet Kurumu Yayın No: 57, 2000, s. 65-66; ÇAĞLAYAN, Ramazan, **İdare Hukuku Dersleri**, Ankara, 2013, s. 167; ATAY, Ender Ethem, **İdare Hukuku**, B. 3, Ankara, 2013, s. 388; ERGÜN Çağdaş Evrim, "*Türkiye ve Avrupa Birliği'nde Enerji Alanındaki Bağımsız İdari Otoriteler*", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, S. 50, 2004, s. 46; ULUSOY Ali, **Bağımsız İdari Otoriteler**, Ankara, 2003, s. 2; ULUSOY Ali, "*Türkiye için Nasıl Bir Bağımsız İdari Otorite Modeli*", **II. Bağımsız Kurullar ve Piyasa Ekonomisi Arenası**, İstanbul: STEAM, 17 Aralık 2002, s. 89; ATİYAS, İzak, "*Bağımsız Düzenleyici Kurulların Ekonomik Gerekeçleri*", II. Bağımsız Kurumlar ve

Türkiye'deki düzenleyici ve denetleyici kurumlara örnek olarak; Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, Sermaye Piyasası Kurulu, Şeker Kurumu, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Rekabet Kurumu, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, Tütün ve Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumu ve Kamu İhale Kurumu gösterilebilir.

Düzenleyici ve denetleyici kamu kurumu olan BTK, telekomünikasyon sektörünü denetlemek için kurulmuş bağımsız bir kuruluştur. Eski ismi Telekomünikasyon Kurumu⁵ olan BTK, 10.11.2008 tarihli 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu ile yeni bir düzenlemeye tabi olmuş ve ismi değişmiştir.

Telekomünikasyon sektörü günümüzde bilgiye dayalı bir ekonominin gelişmesinde önemli rol oynamaktadır. Birkaç istisna dışında tüm dünyada telekomünikasyonun hizmetleri uzun süre devlet tekelinde sunulmuştur⁶. Ülkemizde de bu sektöre ilişkin düzenleme yapma yetkisi Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun tekelindedir.

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, elektronik haberleşme sektöründe düzenleme ve denetleme yoluyla etkin bir şekilde rekabetin sağlanmasını, tüketici haklarının korunmasını, ülke genelinde faaliyet alanıyla ilgili hizmetin yaygınlaşmasını, kaynakların etkin ve verimli bir şekilde kullanılmasını, alanıyla ilgili teknolojik gelişimin ve yeni yatırımların sağlanmasını amaçlamaktadır⁷.

Piyasa Ekonomisi Arenası, İstanbul: STEAM, 17 Aralık 2002, s. 16-21; DURAN, Lütfi "Türkiye'de Bağımsız İdari Otoriteler", **Amme İdaresi Dergisi**, c. 30, S. 1, 1997, s. 5.

⁵ 2813 sayılı Telsiz Kanununda değişiklik yapan 27.1.2000 tarihli ve 4502 sayılı Kanunla Telekomünikasyon Kurumu kurulmuştur.

⁶ YILDIRIM, s. 150; GİRAY Filiz, "Telekomünikasyon Sektöründe Liberalizasyon ve Türkiye'deki Durum", **Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi**, Ekim, 2007, s. 13.

⁷ ODYAKMAZ Zehra / KAYMA Ümit / ERCAN İsmail, **Anayasa Hukuku İdare Hukuku**, 11. B, Ankara, 2010, s. 479; KARAKURT Alper, "Evrensel Hizmet Yükümlülüğü", **Rekabet Dergisi**, S. 21, Mart 2005, s. 2; NOHUTÇU Ahmet, **İdare Hukuku**, 6.B, Ankara, Şubat 2012, s. 246.

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu faaliyetlerinde bir takım ilkelere uymak zorundadır. Bu ilkelere uyulması hukuk devletinin gereğidir ve söz konusu ilkeler sayesinde telekomünikasyon sektöründe adaletin ve adil bir rekabet ortamının sağlanması amaçlanmaktadır.

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu bir bakanlıkla ilişkilendirilmiştir. Bu bakanlık 5809 sayılı Kanunda Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı olarak belirlenmiş, söz konusu bakanlığa BTK'nın faaliyet alanıyla ilgili bir takım görevler⁸ verilmiştir.

B. BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMUNUN FAALİYETLERİNE HAKİM OLAN İLKELER

5809 sayılı Kanunun 4. maddesinde bu ilkeler şu şekilde sıralanmıştır^{9, 10}:

-Serbest ve etkin rekabet ortamının sağlanması ve korunması: Küreselleşme ile devletin piyasalarda hem oyuncu hem de düzenleyici rolünün artması neticesinde, devletin ağırlıklı olarak hakem rolü üstlenmesi gereği ortaya çıkmıştır. Başka bir deyişle, piyasalarda başka bir rol almasında etkinliği artmıştır¹¹. Bu bağlamda BTK uzmanlık alanı olan konularda serbest ve etkin bir rekabet ortamının sağlanmasında önemli bir rol üstlenir.

-Tüketici hak ve menfaatlerinin gözetilmesi.

-Kalkınma planları ve Hükümet programlarındaki hedefler ile Bakanlık tarafından belirlenen strateji ve politikaların gözetilmesi.

⁸ GÖZLER Kemal / KAPLAN Gürsel, **İdare Hukuku Dersleri**, 12. B, Bursa, Ekim 2012, s. 250. Ayrıntılı bilgi için Bkz. 5809 Sayılı Kanunun md. 5.

⁹ ALTAŞ Hüseyin, **Telekomünikasyon Hukuku Ders Notları 2**, <http://huseyinaltas.net/dersler/telekomunikasyon-hukuku> (e.t 01.11.2013) , s. 1.

¹⁰ Ayrıntılı bilgi için Bkz. AKGÜL, Şeyma, "*Telekomünikasyon Sektöründe Tüketici Hakları*", **Hukuk Gündemi Dergisi**, S. 5, 2006, s. 86-91.

¹¹ ÖZ, Gamze / GÜL, İbrahim / CANTÜRK, İsmet, "*Rekabet ve Küreselleşme Olgusu Karşısında Devletin Rolü*", **Ankara Barosu Uluslararası Hukuk Kurultayı**, 2008, s. 67.

-Herkesin, makul bir ücret karşılığında elektronik haberleşme şebeke ve hizmetlerinden yararlanmasını sağlayacak uygulamaların teşvik edilmesi.

-Aksini gerektiren objektif nedenler bulunmadıkça veya toplumdaki ihtiyaç sahibi kesimlere özel, kapsamı açık ve sınırları belirlenmiş kolaylıklar sağlanması halleri dışında, eşit şartlardaki aboneler, kullanıcılar ve işletmeciler arasında ayırım gözetilmemesi ve hizmetlerin benzer konumdaki kişiler tarafından eşit şartlarla ulaşılabılır olması.

-Aksi kanun ve diğer düzenleyici işlemlerde öngörülmedikçe niteliksel ve niceliksel devamlılık, düzenlilik, güvenilirlik, verimlilik, açıklık, şeffaflık ve kaynakların verimli kullanılmasının gözetilmesi.

-Elektronik haberleşme sistemlerinin uluslararası normlara uygun olması.

-Teknolojik yeniliklerin uygulanması ile araştırma-geliştirme faaliyet ve yatırımlarının teşvik edilmesi.

-Hizmet kalitesi artırımının teşvik edilmesi.

-Milli güvenlik ile kamu düzeni gereklerine ve acil durum ihtiyaçlarına öncelik verilmesi.

-İşletmecilerin, ara bağlantı da dâhil olmak üzere erişim ücretleri ile hat ve devre kiralalarını da kapsayacak biçimde, elektronik haberleşme hizmeti sunulması karşılığı alacakları ücretleri serbestçe belirlemesi.

-Elektronik haberleşme cihaz ve sistemlerinin kurulması, kullanılması ve işletilmesinde insan sağlığı, can ve mal güvenliği, çevre ve tüketicinin korunması açısından asgari uluslararası normların dikkate alınması.

-Elektronik haberleşme hizmetlerinin sunulmasında ve bu hususlarda yapılacak düzenlemelerde tarafsızlığın sağlanması.

-Teknolojik yeniliklerin kullanılması da dâhil olmak üzere özürsüz, yaşlı ve sosyal açıdan korunmaya muhtaç diğer kesimlerin özel ihtiyaçlarının dikkate alınması. Bilgi güvenliği ve haberleşme gizliliğinin gözetilmesi.

C. BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMUNUN KURUMSAL YAPISI

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, 5809 sayılı Kanun ve diğer mevzuatla verilen görevleri yerine getirmek ve yetkileri kullanmak üzere kurulan, idari ve mali özerkliğe sahip bir kamu tüzel kişisidir. BTK, kurul ile başkanlık teşkilatından¹² oluşur. Kurul başkanı, kurumun da başkanıdır. Kurumun hizmet birimleri; hukuk müşavirliği, daire başkanlıkları ve müdürlükler şeklinde teşkilatlanmış ana hizmet, danışma ve yardımcı hizmet birimlerinden oluşan merkez teşkilatı birimleri ile bölge müdürlükleri şeklinde teşkilatlanmış taşra teşkilatı birimlerinden oluşur¹³.

BTK, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurulu, Başkanlık, Ana Hizmet Birimleri, Yardımcı Hizmet Birimleri, Danışma Birimleri, Bölge Müdürlükleri ve Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı olmak üzere yedi birimden oluşur.

BTK taşrada ise Bölge Müdürlükleri şeklinde örgütlenmiştir. 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununa göre hizmet gereklerinin zorunlu kıldığı hallerde, ülke genelinde toplam sayısı onu geçmemek üzere, bölge müdürlükleri kurulabilir. Şuandaki bölge müdürlükleri; Ankara, Diyarbakır, Erzurum, İstanbul, İzmir, Mersin ve Samsun'dur.

Kurum personeli 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabidir. Personelden kadro karşılığı sözleşmeli olarak çalıştırılacak personelin unvan, sayısı, nitelikleri, ücretleri ve diğer mali ve sosyal hakları Kurulun teklifi ve Devlet Personel Başkanlığı'nın uygun görüşü üzerine Bakanlar Kurulu tarafından belirlenir. Kurul başkanı ve üyelerinin aylık ücretleri en yüksek devlet memurunun her türlü ödemeler dâhil aylık net ücretinin iki katını geçmemek üzere ilgili bakanının önerisi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından belirlenir¹⁴.

¹² Teşkilat Yapısı için Bkz. www.btk.gov.tr/kurum_hakinda/kurulus/organizasyon_semi_asi.php (e.t. 05.10.2013).

¹³ Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Teşkilat Yönetmeliği md. 4.

¹⁴ 4502 sayılı Kanun md. 14.

D. BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMUNUN GÖREVLERİ

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun görevleri teşkilat yönetmeliğinde sayılmıştır. Yönetmelikteki bu görevleri¹⁵; yetkilendirme, denetleme, uzlaştırma, tüketici haklarının korunması, bilgi teknolojileri, iletişimin denetlenmesi, teknik düzenlemeler, spektrum yönetimi ve denetimi şeklinde gruplandırabiliriz¹⁶.

1. Yetkilendirme

5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununun 3. maddesinde yetkilendirme "*elektronik haberleşme hizmetlerinin sunulması ve/veya elektronik haberleşme şebekesi sağlanmasını teminen şirketlerin, Kurum nezdinde kayıtlanmasını veya kayıtlanmasıyla birlikte bu şirketlere elektronik haberleşme hizmetlerine özel, belirli hak ve yükümlülükler verilmesi*" şeklinde tanımlanmıştır.

5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununa göre, Ulaştırma Bakanlığının strateji ve politikaları dikkate alınarak, yetkilendirme ile ilgili düzenlemeleri yapmak ve bu konuda gerekli yönetmelikleri çıkarmak, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'nun görevleri arasındadır. Elektronik haberleşme sektöründe yetkilendirme ile esas olarak¹⁷; Sektördeki oyuncu sayısının arttırılarak, rekabetçi bir ortamın oluşturulması, sektörde güven ortamının tesis edilmesi, yerli ve yabancı yatırımın teşvik edilmesi, sektörün sağlıklı gelişiminin sağlanması, ülke kaynaklarının etkin ve verimli kullanılması, hizmetlerin yaygınlaşması, tüketicilere belirli kaliteyi haiz hizmet sunulmasının sağlanması ve tüketicilerin korunması hedeflenmektedir.

2. Denetleme

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun amacı, elektronik haberleşme sektöründe düzenleme ve denetleme yoluyla etkin rekabetin

¹⁵ Bu görevler Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Teşkilat Yönetmeliğinin 5. maddesinde ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir.

¹⁶ ODYAKMAZ / KAYMAK / ERCAN, s. 478.

¹⁷ www.btk.gov.tr/kurum_hakkinda/gorevler/yetkilendirme/index.php (e.t. 06.10.2013).

tesisi, tüketici haklarının gözetilmesi, ülke genelinde hizmetlerin yaygınlaştırılması, kaynakların etkin ve verimli kullanılması, haberleşme alt yapı, şebeke ve hizmet alanında teknolojik gelişimin ve yeni yatırımların teşvik edilmesi ve bunlara ilişkin usul ve esasların belirlenmesi olarak düzenlenmiştir¹⁸.

5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu kapsamında işletmecilerin aldıkları lisans sözleşmelerinin şartlarına uyup uymadıkları, kişisel telekomünikasyon tesislerinin kullandıkları teçhizatların standartlara uygunluğu ve telekomünikasyon sektörünün ilgili mevzuata uyup uymadığı denetlenmekte ve spektrum izleme ve denetimi de yapılmaktadır¹⁹.

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'nun denetleme yetkisi; düzenleme denetlemeleri, spektrum izleme ve denetimi, piyasa gözetimi ve denetimi, elektronik sertifika sağlayıcılarının denetimi ve son olarak uzlaştırma olarak sınıflandırılmaktadır.

a. Düzenleme Denetlemeleri

İşletmeciler tarafından yerine getirilen telekomünikasyon hizmetleri, özelliği gereği olarak kamu hizmeti olması, milli güvenlik ve kamu hizmeti olması açısından devamlılığı ve güvenliğinin gerekliliğinden dolayı önemlidir. BTK bu sektörde yer alan işletmecileri denetlemekte ve işletmecilere yönelik mali, teknik, hukuki ve idari nitelikte düzenlemeler yapmaktadır. BTK kendisine gelen şikâyetler doğrultusunda veya re'sen 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu hükümlerince telekomünikasyon sektöründeki işletmeler üzerinde denetleme yetkisini kullanır.

b. Spektrum İzleme ve Denetimi

5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununun da göre spektrum; *"Elektronik haberleşme amacıyla kullanılan, frekansı 9 kHz-3000 GHz arasında olan ve uluslararası düzenleme yapılması halinde 3000 GHz'in üzerindeki frekanslar da dahil olmak üzere elektromanyetik dalgaların*

¹⁸ Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Teşkilat Yönetmeliğinin 5. Maddesi.

¹⁹ www.btk.gov.tr/kurum_hakkinda/gorevler/denetleme/index.php (e.t. 06.10.2013).

frekans aralığı" dır. BTK spektrum izleme ve denetimi altında 5809 sayılı Kanununun belirlediği işlevleri²⁰ yerine getirir²¹.

c. Piyasa Gözetimi ve Denetimi

Bir ürünün piyasaya arzı veya dağıtımı aşamasında veya piyasada iken yetkili kuruluş tarafından gerçekleştirilen denetime piyasa gözetimi ve denetimi denir. 2001/3529 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 17 Ocak 2002 Tarihli ve 24643 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "*Ürünlerin Piyasa Gözetimi ve Denetimine Dair Yönetmelik*" hükümlerine göre, ülkemizdeki mevcut telsiz ve telekomünikasyon terminal ekipmanlarına yönelik piyasa gözetimi ve denetimi²² işlerinden sorumlu ve yetkili kuruluş Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumudur²³.

d. Elektronik Sertifika Hizmet Sağlayıcılarının Denetimi

5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 15. maddesinde "*elektronik sertifika hizmet sağlayıcılarının bu Kanunun uygulanmasına ilişkin faaliyet ve işlemlerinin denetimi Kurumca (Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu) yerine getirilir*" ifadesine yer verilmiştir. Kurum, gerekli gördüğü zamanlarda elektronik sertifika hizmet sağlayıcılarını denetleyebilir. Denetleme sırasında, denetleme yapmaya yetkili görevliler

²⁰ a) Telsiz haberleşmesinde usulsüz ve kaçak yayınlar ile enterferansları izlemek, tespit etmek, gidermek ve bu duruma sebebiyet verenler hakkında gerekli işlemleri yapmak b) Telsiz haberleşmesinde ulusal ve uluslar arası teknik monitör hizmetlerini yürütmek ve uluslar arası kuruluşlar ile koordineli olarak çalışmalara iştirak etmek c) Telekomünikasyon sektöründe kullanılan teçhizatın standartlara uygunluğunu denetlemek ve uygun olmayanların kaldırılmasını sağlamak d) Ruhsat verilen telsiz sistemlerini, servis kalitesi ve verilen ruhsatlar doğrultusunda denetlemek e) Her türlü telsiz yayınının birbirlerini etkilemeyecek şekilde yürütülmesini denetlemek, frekans bantlarının uygun şekilde kullanımını denetlemek ve uygunluğu sağlamak için gerekli tedbirleri almak, ilgili birimlerle bu konuda iş birliği yapmak f) Telsiz sistemleri ile ilgili teknik denetim ve enterferans şikâyetlerinin incelenmesini sağlayacak teçhizatın temini, tesisi, bakımı ve işletmesini yapmak.

²¹ Bu konuya ilişkin kurul kararları için bkz. www.btk.gov.tr/mevzuat/kurul_kararlari/kurul_kararlari_list.php ve www.btk.gov.tr/mevzuat/kurul_kararlari/kurul_kararlari_list.php (e.t. 02.11.2013).

²² Bu konuya ilişkin kurul kararları için bkz. www.btk.gov.tr/mevzuat/kurul_kararlari/kurul_kararlari_list.php. (e.t. 05.10.2013).

²³ www.btk.gov.tr/kurum_hakkinda/gorevler/denetleme/piyasa_gozetimi_ve_denetimi.php (e.t. 06.10.2013).

tarafından her türlü defter, belge ve kayıtların verilmesi, yönetim yerleri, binalar ve eklentilerine girme, yazılı ve sözlü bilgi alma, örnek alma ve işlem ve hesapları denetleme isteminin elektronik sertifika hizmet sağlayıcıları ve ilgililer tarafından yerine getirilmesi zorunludur. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun, Elektronik Sertifika Hizmet Sağlayıcılarının (ESHS) denetlenmesinden sorumlu olduğu belirtilmiştir. Bu bağlamda Elektronik Sertifika Hizmet Sağlayıcılarının denetlenmemesi, eksik denetlenmesi veya iyi denetlenmemesinden dolayı meydana gelen zararları Elektronik Sertifika Hizmet Sağlayıcılarına rücu etmek şartıyla Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurulu tazmin eder.

3. Uzlaştırma

5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununun 6. maddesine göre, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, gerektiğinde işletmeciler arasında uzlaştırma prosedürünü işletmek, uzlaşma sağlanamadığı takdirde ilgili taraflar arasında aksi kararlaştırılmaya kadar geçerli olmak üzere gerekli tedbirleri almakla görevlidir.

4. Tüketici Haklarını Korunması ve Rekabetin Tesisi

5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununun 16. maddesine göre, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, tüm erişim anlaşmalarının 5809 sayılı Kanunun amaç ve kapsamına, rekabetin ve tüketici haklarının korunmasına ve şebekelerin bütünlüğü ve birlikte çalışılabilirliği ile hizmetlerin karşılıklı işletilebilirliğine uygun olarak tesis edilmesine ve uygulanmasına yönelik düzenlemeleri yapar. Bu hükümden de anlaşılacağı üzere, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu faaliyetlerinde rekabet ve tüketicinin korunmasını²⁴ ilke edinmiştir²⁵.

5. Bilgi Teknolojileri

Bilgi ve iletişim teknolojileri son yıllarda önemli bir gelişme göstermiş ve bu durum insan hayatında pek çok kolaylığı da beraberinde getirmiştir. Fakat bilgi teknolojilerinin kötüye kullanılmasıyla insanların

²⁴ AKGÜL, s. 89.

²⁵ Bu konuya ilişkin kurul kararları için bkz. http://www.btk.gov.tr/mevzuat/kurul_kararlari/kurul_kararlari_list.php (e.t.02.11.2013).

özgürlüklerine yönelik tehlikeler veya saldırılar da meydana gelebilmektedir. Bilgi teknolojilerinin sağladığı yararlardan herkesin yararlanması ve kötüye kullanımıyla doğacak zararları engellemek için dünyada, uluslararası ve bölgesel çalışmalar yapılmaktadır. Bu bakımdan Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu ilgili uluslararası antlaşmalar ve AB bünyesindeki çalışmalarda belirtilen görevler ile 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununca kendisine verilen görevleri yerine getirir.

6. İletişimin Telekomünikasyon Yolu İle İstihbarat-i ve Önleme Amaçlı Dinleme ve Kayda Alma

Telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesi; araya bir vasıta sokulmak suretiyle gerçekleştirilen her türlü haberleşmenin gizlice dinlenmesi, burada elde edilen bilgilerin kaydedilmesi ve değerlendirilmesi olarak tanımlanabilir. Türk mevzuatı uyarınca iletişimin denetlenmesi iki şekilde olabilir. Kişiler arası iletişim, toplumda huzur ve güveni sağlamak amacıyla suçun önlenmesi için önleme amaçlı denetlenebileceği gibi, işlenmiş bir suçun soruşturma ve kovuşturmasında delil elde etmek amacıyla adli amaçlı da denetlenebilir²⁶.

2005 yılında çıkarılan 5397 sayılı "*Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla*" Türkiye'de iletişimin denetlenmesi faaliyetlerinin tek merkezden yürütülmesini sağlamak ve denetlemek üzere Bilgi Teknolojileri ve İletişim Başkanlığı bünyesinde, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı (TİB) adlı yeni bir birim kurulmuştur. TİB Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu başkanlığına doğrudan bağlıdır²⁷.

Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'nın kurulmasıyla birlikte "*Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Tespiti, Dinlenmesi, Sinyal Bilgilerinin Değerlendirilmesi Ve Kayda Alınmasına Dair Usul Ve*

²⁶ KÖSE Hamit, **İletişimin Telekomünikasyon Yolu İle İstihbari ve Önleme Amaçlı Dinleme ve Kayda Alma**, Mesleki Uzmanlık Tezi (Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu), Ankara, 2011, s. 4.

²⁷ GALERİ AYTEKİN, "*Türkiye'de İletişimin Denetlenmesi*", **Stratejik Düşünce Enstitüsü Analiz**, Ankara, Temmuz, 2010, s. 29.

Esaslar İle Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının Kuruluş, Görev Ve Yetkileri Hakkında Yönetmelik" Başbakanlık tarafından hazırlanarak 10.11.2005 tarihinde yürürlüğe konmuştur. Yönetmelik, gerek 5397 sayılı Kanun (önleyici/istihbarat amaçlı) ve gerekse 5271 sayılı CMK'da (adli amaçlı) belirtilen iletişimin denetlenmesi tedbirinin usul ve esasları ile TİB'in görevlerini düzenlemiştir²⁸.

E. BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMUNUN HUKUKİ NİTELİĞİ VE BİLGİ TEKNOLOJİLERİ VE İLETİŞİM KURUMUNUN KARARLARINA KARŞI YARGI YOLU

1. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun Hukuki Niteliği

2813 sayılı Telsiz Kanununun 5. maddesine göre, Telekomünikasyon Kurumu²⁹; kanunda belirtilen esasları uygulamak ve verilen diğer görevleri yerine getiren idari ve mali özerkliğe sahip, tüzel kişiliğe sahip, özel bütçeli bir kamu kurumu olarak tanımlanmıştır. Kurum görevlerini yerine getirirken bağımsızdır ve kurumun ilişkili olduğu bakanlık Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığıdır. Ayrıca Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurulunun Teşkilat Yönetmeliğinin 4. maddesinde "*Kurum, 2813 ve 5809 sayılı Kanunlar ve diğer mevzuatla verilen görevleri yerine getirmek ve yetkileri kullanmak üzere kurulan, idari ve mali özerkliğe sahip bir kamu tüzel kişisidir*" şeklinde hüküm yer almaktadır.

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu idari ve mali özerkliğe sahiptir. BTK'nın sahip olduğu idari ve mali özerklik merkezi idarenin hiyerarşik denetimine tabi olmamasını gerektir. Kurum bu idari özerkliğinin sonucu olarak, herhangi idari merci veya bakanlığın iznine

²⁸ GALERİ, s. 29.

²⁹ 27.1.2000 tarihli ve 4502 sayılı Kanun'la kurulan Telekomünikasyon Kurumu, 10.11.2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanun'u ile yeni bir düzenlemeye tabi olmuş ve adı Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu olarak değiştirilmiştir.

veya icazetine tabi olmaksızın karar alıp uygulayabilme yetkisine sahiptir³⁰.

BTK üzerinde merkezi idarenin vesayet yetkisinin olup olmadığı tartışmalıdır³¹. İdari vesayet kanuna dayanması zorunlu ve kanunda açıkça düzenleme bulunan yerlerde ve kanunun gösterdiği kapsamda ve genişlikte kullanılır. BTK'nın idari vesayete tabi olduğuna ilişkin herhangi bir kanun hükmü olmamakla beraber, BTK'nın Teşkilat Yönetmeliğindeki idari ve mali özerklik ibaresi zaten Kurumun idari vesayet ve hiyerarşik denetime tabi olmadığını açık bir şekilde göstermektedir.

Yerinden yönetim kuruluşlarının merkezi idare makamlarının denetimine tabi tutulmamış bulunan işlemleri söz konusu olduğunda idarenin bütünlüğü ilkesinin zedelendiği düşünülmektedir. İdari vesayet yerinden yönetim kuruluşları ile merkezden yönetim kuruluşları arasındaki bütünlüğü sağlayan hukuksal araç olmasına rağmen, idarenin bütünlüğünü sağlayan tek araç idari vesayet olmaması nedeniyle bu düşünceye katılmıyoruz. Ayrıca, merkezi idare makamları, kanunla kendilerinin denetimine tabi tutulmamış yerinden yönetim kuruluşlarının işlemlerine karşı, bu işlemlerin hukuka aykırılıklarını ileri sürerek iptal davası açabilirler. Bu bağlamda merkezi idare iptal davası açarak, işlemlerin iptalini sağlayarak idarenin bütünlüğünü sağlayabilir³².

Bizim de katıldığımız bir diğer görüşe göre ise; düzenleyici ve denetleyici kamu kurumları merkezi idarenin vesayet denetimine tabidir. İlk olarak düzenleyici ve denetleyici kamu kurumlarının üyelerini merkezi idare atamaktadır³³. Nitekim Fransa'da bazı düzenleyici ve denetleyici kamu kurumlarının üzerinde vesayet denetimi vardır. Örneğin Borsa İşlemleri Komisyonu ve Bankacılık komisyonunun bazı işlemleri Maliye Bakanlığının Denetimine tabidir. İkinci olarak; düzenleyici ve denetleyici kamu kurumları doğrudan devlet tarafından kurulduğu için, devlet bu

³⁰ ASLAN Metin Sinan, **Telekomünikasyon Kurumu**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2003, s. 9.

³¹ GÜNDAY Metin, **İdare Hukuku**, 10. B, Ankara, 2011, s. 576.

³² GÜNDAY, s. 576.

³³ YILDIRIM, s. 150.

kurumlara verdiği görevin hukuka uygun olduğunu denetlemek için kendine vesayet yetkisi tanıyabilir. Nitekim 08.08.2011 tarih ve 649 sayılı KHK ile 27.09.1984 tarih ve 3046 sayılı Kanununun 19/A maddesinin birinci fıkrasına "Bakan, bağlı ilgili ve ilişkili kuruluşların her türlü faaliyet ve işlemlerini denetlemeye yetkilidir" cümlesi eklenerek bakanın vesayet yetkisinin olup olmadığı üzerine olan tartışma kesin olarak sona ermiştir. Ancak söz konusu hükümdeki her türlü yetki ibaresi eleştiriye açık olmakla beraber bakanın denetleme yetkisi, hiyerarşi yetkisi benzeri bir yetkiye neden olmaktadır. Bu durum da düzenleyici ve denetleyici kamu kurumlarının yerine getirdikleri işlemlerin niteliklerinden dolayı, demokratik hukuk devleti ilkesine aykırıdır³⁴.

Tüm bu açıklamalardan da anlaşılacağı üzere Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu kendi uzmanlık alanıyla ilgili faaliyetler yürüten, Türk idari teşkilatında yer alan, merkezi idarenin vesayet denetimine tabi olan düzenleyici ve denetleyici kamu kurumudur.

2. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun Kararlarına Karşı Yargı Yolu

Düzenleyici ve denetleyici kamu kurumları faaliyet alanlarıyla ilgili işlemlerinde, kanun koyucu tarafından çok geniş yetkilerle donatılmıştır. BTK'nın bu işlemleriyle ilgili olarak yargısal denetime tabi olması demokratik hukuk devletinin gereği olduğundan, faaliyetlerinin bağımsız yargı organlarınca denetlenmesi gerekir.

Düzenleyici ve denetleyici kurumların özel ve teknik bilgi gerektiren alanlarda faaliyet göstermesi, bu kurumun kararları üzerinde yalnızca şekil ve usul yönünden, sınırlı bir yargısal denetim yapılması anlamına gelmez. Faaliyetleri etkin bir idari denetime tabi olmayan düzenleyici ve denetleyici kamu kurumlarının karar ve işlemlerini sınırlı bir yargı denetimine tabi tutmak idarenin bütünlüğü ilkesine aykırılık oluşturur. Bu da, devleti demokratik bir hukuk devleti olmaktan uzaklaştırır³⁵.

³⁴ GÖZLER / KAPLAN, s. 249.

³⁵ GÜNDAY, s. 500

Bir düzenleyici ve denetleyici kamu kurumu olan Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'nun tüm düzenleyici işlemlerinin, kararlarının ve eylemlerinin idari yargı denetimine tabi olması hukuk devletinin gereğidir. BTK'nın düzenlemeleri, işlemleri ve eylemlerine karşı açılacak davalarda görevli mahkeme 02/07/2012 tarihinde 6352 sayılı Kanunla yapılan değişikliğe kadar Danıştay olarak düzenlenmekteydi³⁶. Bu Kanunla getirilen hükümle bu görev kısmen Danıştay'dan alınmış ve artık Danıştay Kanununun 24. maddesinin c bendine göre sadece ülke çapında çıkarılan düzenleyici işlemlerde yargı yeri Danıştay olarak belirlenmiştir. Bu hüküm Danıştay'ın mevcut olan aşırı iş yükünü hafifletmesi açısından uygun görülse de, düzenleyici ve denetleyici kamu kurumlarının faaliyet alanlarının kamu menfaati açısından ne derece önemli olduğu düşünüldüğünde, yapılmaması gereken bir düzenleme olarak düşünülebilir. Demokratik hukuk devletinde olması gereken, bağımsız yargı kuruluşlarının iş yükünü azaltarak davaları hızlandırmak değil, olması gereken sistemi kurarak adil yargılamayı sağlamaktır.

6352 sayılı Kanunla Danıştay Kanununun 24. maddesinin c bendi değişmiş ve artık düzenleyici ve denetleyici kamu kurumlarına ilişkin davalardan sadece ülke çapında uygulanacak düzenleyici işlemlerde görevli mahkeme Danıştay olmuştur. Bu durumda, düzenleyici ve denetleyici kamu kurumlarının ülke çapında uygulanmayan düzenleyici işlem, eylem ve kararlarına karşı görevli mahkeme, genel görevli mahkeme olan idare mahkemesidir^{37, 38}.

³⁶ Danıştay 19. Dairesi, T. 29.03.2010, E. 2009/2335, K. 2010/2589 "Kurum'un Sektörle İlgili İşlemlerine Karşı Açılan Davaların İlk Derece Mahkemesi Olarak Danıştay'da Görülecek Olması Karşısında İdare Mahkemesi'nce Davanın Görev Yönünden Reddi Gerektiği" www.kazanci.com (e.t. 02.11.2013).

³⁷ Danıştay 13. Dairesi, T. 19.01.2011, E. 2011/120, K. 2011/103 "Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu Kararıyla Verilen - Danıştay'ın İlk Derece Olarak Bakabileceği İşler Arasında Bulunmadığı/Görüm ve Çözümünün İdare Mahkemesinin Görevine Girdiği" www.kazanci.com (e.t. 02.11.2013).

³⁸ ÇAĞLAYAN, Ramazan, **İdari Yargılama Hukuku**, B. 3, Ankara, Ocak, 2013, s. 74; KALABALIK, Halil, **İdari Yargılama Usulü Hukuku**, Konya, 2013, B. 6, s. 40-43; GÖZÜBÜYÜK, Şeref, **Yönetsel Yargı**, Ankara, Aralık, 2012, s. 33; DİRDİMAN,

02/07/2012 tarihli 6352 sayılı Kanununun 70. maddesinde yapılan değişiklik ile kurum kararlarına karşı yetkili mahkeme "yetkili idare" mahkemesidir ve bu davaları idare mahkemesi öncelikli olarak inceleyecek, ancak bu davalarda mahkeme, yerindelik denetimi yapamayacaktır.

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun baz istasyonunun kaldırılması, telefon sabit ücreti, telefon abonelerinden alınan hizmet ücreti ve Bilgi Teknolojileri Kanununa bazı aykırılık hallerinde görevli yargı yeri hukuk mahkemeleridir³⁹.

3. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun Kararlarının İdari ve Mali Denetimi

Düzenleyici ve denetleyici kamu kurumları üzerinde merkezi idarenin idari vesayet denetimi olduğu, ancak hiyerarşi denetimi olmadığı yukarıda açıklanmaya çalışıldı. Ayrıca Düzenleyici ve Denetleyici Kamu Kurumları idari vesayet dışında başka denetimlere de tabi olabilir ve BTK bu bağlamda Devlet Denetleme Kurumunun (DDK) ve Sayıştay'ın denetime tabidir⁴⁰. Ayrıca merkezi idarenin düzenleyici ve denetleyici kamu kurumlarına karşı iptal davası açabilmesi, bu kurumların idarenin bütünlüğüne aykırı olmadığını gösterir.

Anayasamızın 108. maddesine göre DDK "*İdarenin hukuka uygunluğunun, düzenli ve verimli şekilde yürütülmesinin ve geliştirilmesinin sağlanması amacıyla, Cumhurbaşkanlığına bağlı olarak kurulan Devlet Denetleme Kurulu, Cumhurbaşkanının isteği üzerine, tüm kamu kurum ve kuruluşlarında ve sermayesinin yarısından fazlasına bu*

Cengiz, **İdari Yargının Genel Esasları**, Bursa, 2012, s. 35; GÖZÜBÜYÜK, A. Şeref / TAN, Turgut, **İdare Hukuku**, C. II, B. 6, Ankara, 2013, s. 70.

³⁹Y. 8. HD. E. 2009/7995, K. 2009/10277; Y. 13. HD. E. 18.12.2008/11001, K. 2008/15063; YHGK. E. 2009/13-122, K. 2009/189; Y. 13. DH. E. 2009/733, K. 2009/6925; AMK., E. 2010/66, K. 2010/91; Y. 4. HD. E. 2011/3701, K. 2011/5164; Y. 4. HD. E. 2011/7024, K. 2011/7211; Y. 4. HD. E. 2011/11469, K. 2011/10833; Y. 4. HD. E. 2011/15870, K. 2012/414; Y. 7. CD. E. 2009/1174, K. 2012/1435. www.kazanci.com (e.t. 02.11.2013)

⁴⁰ASLAN Metin Sinan, **Telekomünikasyon Kurumu**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 2003, s. 118.

kurum ve kuruluşların katıldığı her türlü kuruluşta, kamu kurumu niteliğinde olan meslek kuruluşlarında, her düzeydeki işçi ve işveren meslek kuruluşlarında, kamuya yararlı derneklerle vakıflarda, her türlü inceleme, araştırma ve denetlemeleri yapar". Bu çerçevede, Başbakanlık, Bakanlıklar, bakanlıkların taşra ve yurt dışı örgütleri ve temsilcilikleri, Başbakanlık ve bakanlıklarına bağlı ve bunların ilgili kuruluşları ile denetimlerine tabi tüzel kişiliği olan veya olmayan tüm kurumlar, kurullar ve kuruluşlar; yerel yönetimler, YÖK, TRT, MİT, DPT, AKDITYK, üniversiteler, TSE, Anadolu Ajansı, T.C. Merkez Bankası gibi özerk, yarı özerk kamu kurum ve kuruluşları da DDK'nın denetimi altındadır⁴¹. Bu bağlamda DDK'nın BTK üzerinde anayasal bir denetim yetkisinden söz edilebilir.

Ülkemizde Düzenleyici ve Denetleyici Kamu Kurumlarının denetimi 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanununun yürürlüğe girmesine kadar merkezi yönetim bürokrasisi içindeki müfettişler tarafından yürütülmekteydi. Bu durum ise, kurumların denetiminde yeknesaklık oluşmasını engelleyen bir niteliğe sahipti. 2006 yılında 5018 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesiyle Düzenleyici ve Denetleyici Kamu Kurumlarının mali açıdan denetimi Sayıştay tarafından yürütülmeye başlandı. Söz konusu kanuna ekli III. cetvelde mali açıdan Sayıştay'ın denetimine tabi olan kurumlar gösterilmiştir ve bu cetvele göre Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun mali denetiminde görevli mercii Sayıştay'dır⁴².

⁴¹ ATAY Cevdet, **Devlet Denetleme Kurumu**, İstanbul, 1998, s. 50.

⁴² GÖZLER / KAPLAN, s. 250; NOHUTÇU Ahmet, **İdari Yargı**, 5. B, Ankara, 2012, s. 80; KALABALIK s. 57; ER Selami, "*Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların Dış Denetimi ve 5018 Sayılı Kanunda Yapılan Değişiklikler*", **Sayıştay Dergisi**, S. 68, Ocak-Mart 2008, s. 37; ÖZBİLGİN İzzet Gökhan, **Bilgi Teknolojileri Denetimi ve Uluslararası Standartlar**, Sayıştay Dergisi, S. 49, Nisan-Haziran 2003, s. 123.

SONUÇ

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu ilk olarak Telekomünikasyon Kurumu adında Anayasamızın 167. maddesinden hareketle ve telekomünikasyon hizmetlerini düzenleme ve denetleme işlevlerini yerine getiren bir hizmet yerinden yönetim kuruluşu olarak kurulmuştur. 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu ile Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu adını alan kurumun görev ve yetkileri, gelişen teknoloji perspektifinde tekrardan düzenlenmiştir.

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, kuruluş Kanununda da belirtildiği üzere faaliyet alanındaki icraatlarında özerk ve bağımsızdır. Bu şu anlama gelir ki; BTK merkezi idarenin hiyerarşik denetimine tabi değildir. Merkezi idare emir ve talimat veremez. Ancak kurum üzerinde merkezi idarenin idari vesayet yetkisinin olup olmadığı doktrinde oldukça tartışmalıdır. Bazı yazarlar merkezi idarenin, düzenleyici ve denetleyici kamu kurumları üzerinde vesayet yetkisinin olmadığını ve bu durumun da idarenin bütünlüğü ilkesine aykırı olmadığını belirtmişlerdir. Söz konusu yazarlara göre merkezi idare, bağımsız kurumların işlemlerine karşı dava yoluna başvurabilmekte ve böylece idarenin bütünlüğü sağlanmaktadır. Bizim de katıldığımız diğer bir görüşe göre; bu kurumlar üzerinde idarenin vesayet yetkisinin olduğu, artık kanunla sabittir. Çünkü 08.08.2011 tarih ve 649 sayılı KHK ile 27.09.1984 tarih ve 3046 sayılı Kanunun 19/A maddesinin birinci fıkrasına "*Bakan, bağlı ilgili ve ilişkili kuruluşların her türlü faaliyet ve işlemlerini denetlemeye yetkilidir*" hükmü eklenerek bakanın vesayet yetkisinin olup olmadığı üzerine olan tartışma kesin olarak sona ermiştir. Ayrıca düzenleyici ve denetleyici kamu kurumlarını Başbakanlık Teftiş Kurulu ve Devlet Denetleme Kurumu gibi kurumların denetleyebilmesi, kanun hükmü olmasa bile, bu kurumlar üzerinde merkezi idarenin vesayet yetkisi olduğunu gösterir niteliktedir.

Son zamanlarda Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunun istihbarat ve önleme amaçlı iletişimi denetlemesi kamuoyunda çok tartışılmaktadır. Bu görev dolayısıyla gündemde yer edinen Kurumun

hukuki niteliği ve faaliyetlerinin hukuka uygunluğu son derece tartışılmaya başlanmıştır. Ancak bu görevin yasal olduğu ve millet adına yargılama yapan mahkemelerimizin kararlarıyla yapılan bir faaliyet olduğu açıktır. Kurumun bu faaliyetleri, “*Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Tespiti, Dinlenmesi, Sinyal Bilgilerinin Değerlendirilmesi Ve Kayda Alınmasına Dair Usul Ve Esaslar İle Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının Kuruluş, Görev Ve Yetkileri Hakkında Yönetmelik*” ile düzenlenmiştir. Yönetmelik, gerek 5397 sayılı Kanun (önleyici/istihbarat amaçlı) ve gerekse 5271 sayılı CMK’da (adli amaçlı) belirtilen iletişimin denetlenmesi tedbirinin usul ve esasları ile TİB’in görevlerini düzenlemiştir.

KISALTMALAR

A.A.	: Anadolu Ajansı
ABD.	: Amerika Birleşik Devletleri
AKDTYK.	: Atatürk, Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurulu
ANY.	: Anayasa Mahkemesi
B.	: Baskı
BDDK.	: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu
BTK.	: Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu
Bkz.	: Bakınız
BİO.	: Bağımsız İdari Otorite
C.	: Cilt
CD.	: Ceza Dairesi
DDK.	: Devlet Denetleme Kurumu
DPT.	: Devlet Planlama Teşkilatı
E.	: Esas
EPDK.	: Enerji Piyasaları Düzenleme Kurumu
ESHS.	: Elektronik Sertifika Hizmet Sağlayıcısı
e.t.	: Erişim Tarihi
HD.	: Hukuk Dairesi

K.	: Karar
md.	: Madde
MİT.	: Milli İstihbarat Teşkilatı
R.G.	: Resmi Gazete
RTÜK.	: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
SPK.	: Sermaye Piyasaları Kurulu
TİB.	: Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı
TRT.	: Türkiye Radyo ve Televizyonları
TSE.	: Türk Standartları Enstitüsü
Y.	: Yargıtay
YHGK.	: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
YÖK.	: Yüksek Öğretim Kurumu

KAYNAKLAR

- AKGÜL, Şeyma**, "Telekomünikasyon Sektöründe Tüketici Hakları", Hukuk Gündemi Dergisi, S. 5, 2006.
- AKYILMAZ Bahtiyar / SEZGİNER Murat / KAYA Cemil**, Türk İdare Hukuku, B. 4, Ankara, 2013.
- ALTAŞ Hüseyin**, Telekomünikasyon Hukuku Ders Notları 2, <http://huseyinaltas.net/> dersler/telekomunikasyon-hukuku (e.t 01.11.2013).
- ASLAN Metin Sinan**, Telekomünikasyon Kurumu, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2003.
- ATAY Cevdet**, Devlet Denetleme Kurumu, İstanbul, 1998.
- ATAY Ender Ethem**, "Fransız İdare Hukukunda Bağımsız İdari Otoriteler (BİO'lar): Rekabet Konseyi", Rekabet Kurumu Perşembe Konferansları 6, Ankara: Rekabet Kurumu Yayın No: 57, 2000.
- ATAY, Ender Ethem**, İdare Hukuku, B. 3, Ankara, 2013.

- ATİYAS, İzak,** “Bağımsız Düzenleyici Kurulların Ekonomik Gerekçeleri”, II. Bağımsız Kurumlar ve Piyasa Ekonomisi Arenası, İstanbul: STEAM, 17 Aralık 2002.
- ÇAĞLAYAN, Ramazan,** İdare Hukuku Dersleri, Ankara, 2013,
- ÇAĞLAYAN, Ramazan,** İdari Yargılama Hukuku, B. 3, Ankara, Ocak, 2013.
- DERDİMAN, Cengiz,** İdari Yargının Genel Esasları, Bursa, 2012.
- DURAN, Lütfi,** “Türkiye’de Bağımsız İdari Otoriteler” Amme İdaresi Dergisi, C. 30, S. 1, 1997.
- ER Selami,** "Düzenleyici ve Denetleyici Kurumların Dış Denetimi ve 5018 Sayılı Kanunda Yapılan Değişiklikler", Sayıştay Dergisi, S. 68, Ocak-Mart 2008.
- ERGÜN Çağdaş Evrim,** “Türkiye ve Avrupa Birliği’nde Enerji Alanındaki Bağımsız İdari Otoriteler”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 50, 2004.
- GALERİ AYTEKİN,** "Türkiye’de İletişimin Denetlenmesi", Stratejik Düşünce Enstitüsü Analiz, Ankara, Temmuz, 2010.
- GİRAY Filiz,** "Telekomünikasyon Sektöründe Liberalizasyon ve Türkiye’deki Durum", Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Ekim, 2007.
- GÖZLER Kemal / KAPLAN Gürsel,** İdare Hukuku Dersleri, 12. B, Bursa, Ekim 2012.
- GÖZÜBÜYÜK, A. Şeref / TAN, Turgut,** İdare Hukuku, C. I, B. 9, Ankara, 2013.
- GÖZÜBÜYÜK, A. Şeref / TAN, Turgut,** İdare Hukuku, C. II, B. 6, Ankara, 2013.
- GÖZÜBÜYÜK, Şeref,** Yönetmelik Yargı, Ankara, Aralık, 2012.
- GÜNDAY Metin,** İdare Hukuku, 10. B, Ankara, 2011.

- KALABALIK, Halil**, İdari Yargılama Usulü Hukuku, B. 6, Konya, 2013.
- KARAKURT Alper**, "Evrensel Hizmet Yükümlülüğü", Rekabet Dergisi, S. 21, Mart 2005.
- KÖSE Hamit**, İletişimin Telekomünikasyon Yolu İle İstihbari ve Önleme Amaçlı Dinleme ve Kayda Alma, Mesleki Uzmanlık Tezi (Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu), Ankara, 2011.
- NOHUTÇU Ahmet**, İdare Hukuku, 6.B, Ankara, Şubat 2012.
- ODYAKMAZ Zehra / KAYMA Ümit / ERCAN İsmail**, Anayasa Hukuku İdare Hukuku, 11. B, Ankara, 2010.
- ÖZ, Gamze / GÜL, İbrahim / CANTÜRK, İsmet**, "Rekabet ve Küreselleşme Olgusu Karşısında Devletin Rolü", Ankara Barosu Uluslararası Hukuk Kurultayı, 2008.
- ÖZBİLGİN İzzet Gökhan**, Bilgi Teknolojileri Denetimi ve Uluslararası Standartlar, Sayıştay Dergisi, S. 49, Nisan-Haziran 2003.
- TAN, Turgut**, İdare Hukuku, B. 2, Ankara, Eylül, 2013.
- ULUSOY Ali**, "Türkiye için Nasıl Bir Bağımsız İdari Otorite Modeli", II. Bağımsız Kurullar ve Piyasa Ekonomisi Arenası, İstanbul: STEAM, 17 Aralık 2002.
- ULUSOY Ali**, Bağımsız İdari Otoriteler, Ankara, 2003.
- YILDIRIM Ramazan**, İdare Hukuku Dersleri I, B. 4, Konya, 2012.
- ZABUNOĞLU, Yahya Kazım**, İdare Hukuku, C. I, Ankara, 2012.